

Små barn och trauma

Anna Norlén

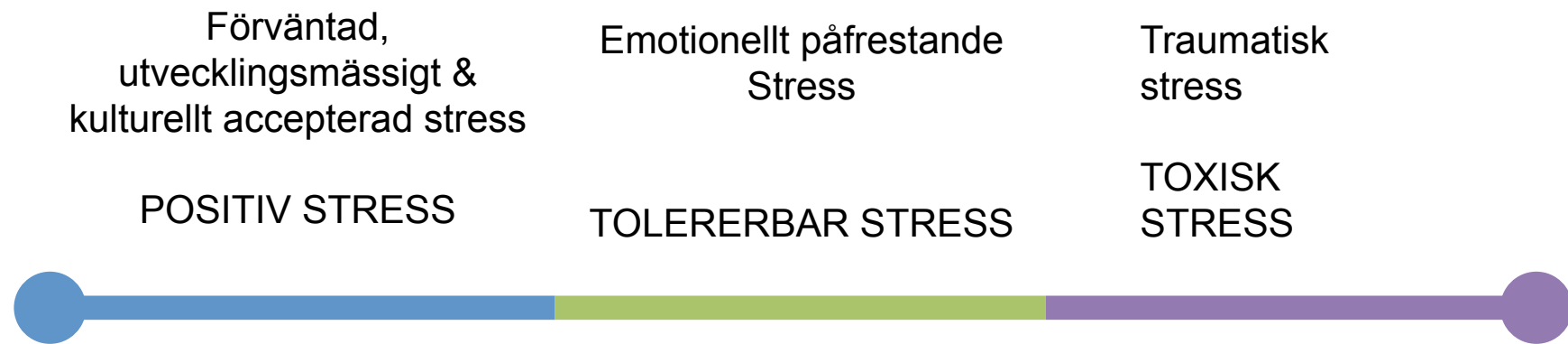
Verksamhetschef, Rektor, Doktorand

Leg Psykolog, Leg Psykoterapeut

ERICASTIFTELSEN

Påfrestningar - från stress till trauma

(Lieberman, 2010)

TRAUMA CAN STEM FROM

Childhood
abuse or neglect

War and
other forms of
violence

Physical,
emotional, or
sexual abuse

Accidents and
natural disasters

Grief and
loss

Medical
interventions

Witnessing acts
of violence

Cultural,
intergenerational and
historical trauma

TRAUMA

Ökad risk för traumatisering

- Att vara liten och/eller omogen
- Egen sårbarhet/disposition
- Grav exponering (nära, ofta, grovt)
- Beroendeställning till ev förövare
- Bristande skydd, trygghet, bekräftelse och stöd

Små barn är oftare utsatta för och mer sårbara för våld i nära relationer

Reglering – nyckelbegrepp i traumateori

- Små barn blir lätt dysreglerade
- Behöver hjälp att stå ut med sina reaktioner genom att vuxna ger **regleringsstöd**
- Goda erfarenheter av reglering lägger grund för **självreglering**
och bygger förväntan om positivt bemötande
(inre arbetsmodeller)

Trygghet - utforskande

- Trygghet/närhet och utforskande/avstånd hänger samman
- Dynamiken mellan avstånd och närhet - utvecklingsgenererande

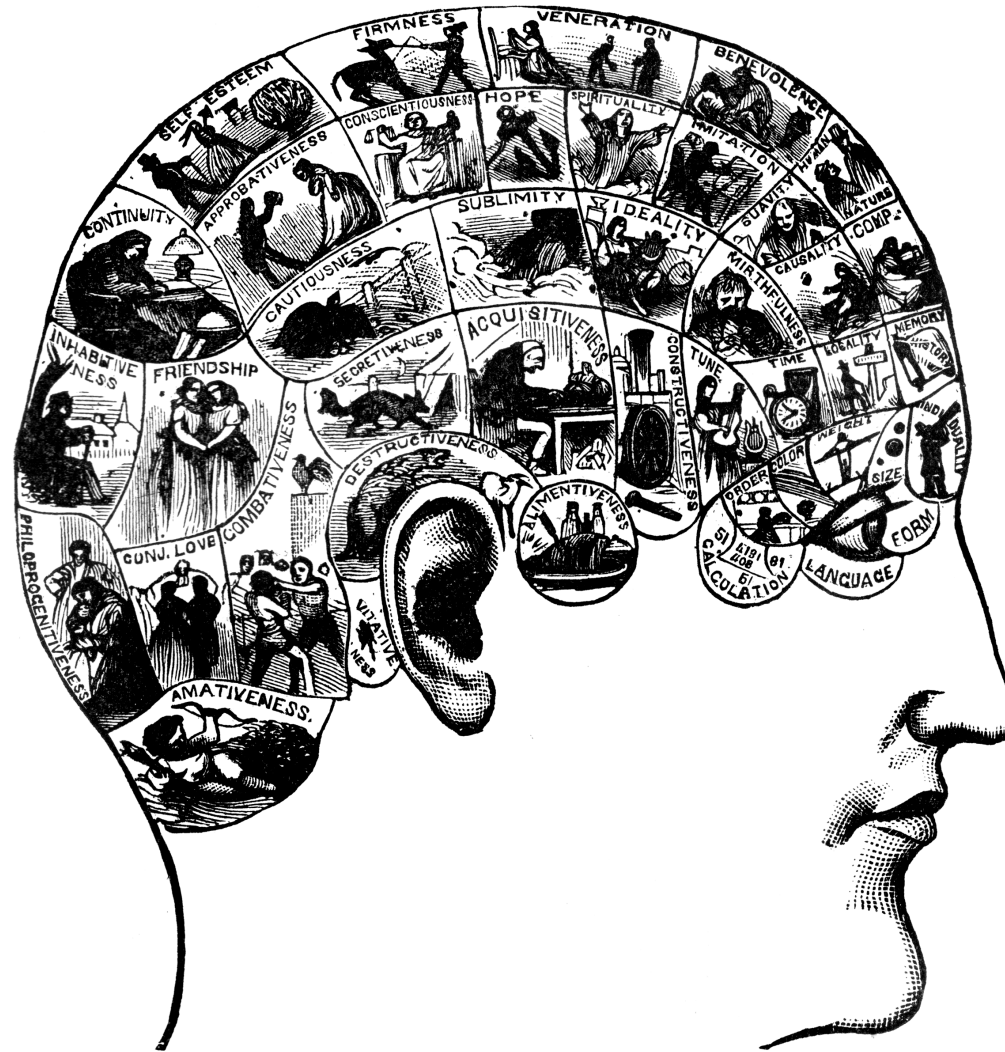
Vuxnas aggressivitet

**Hot/fara/otrygghet /rädsla
hämmar utforskande och utveckling**

<https://www.youtube.com/watch?v=7FC4qRD1vn8>

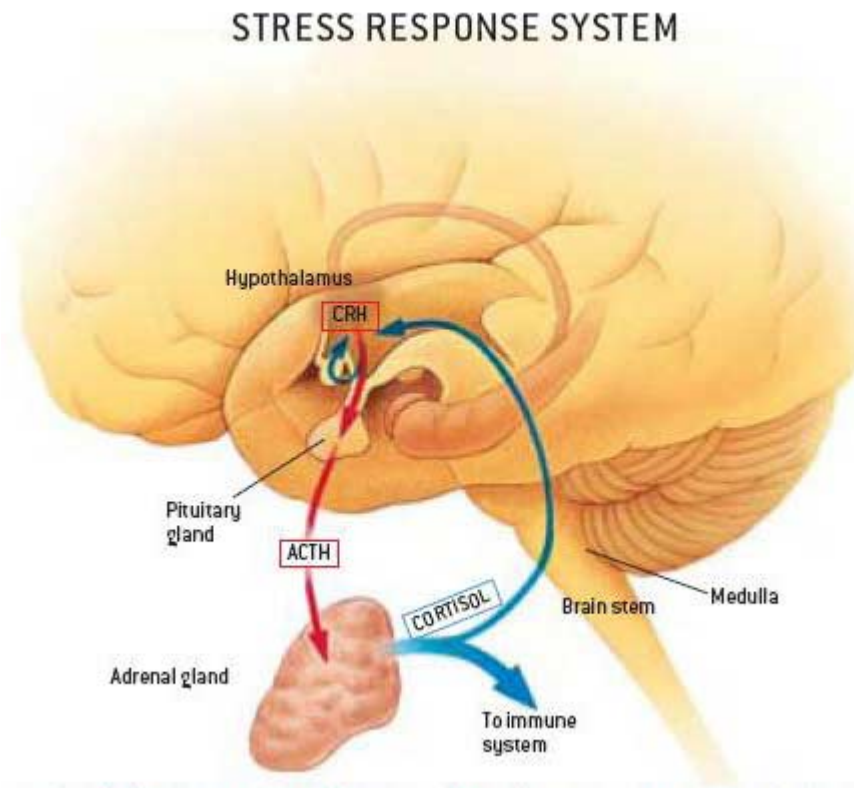
Ill Stina Wirsén

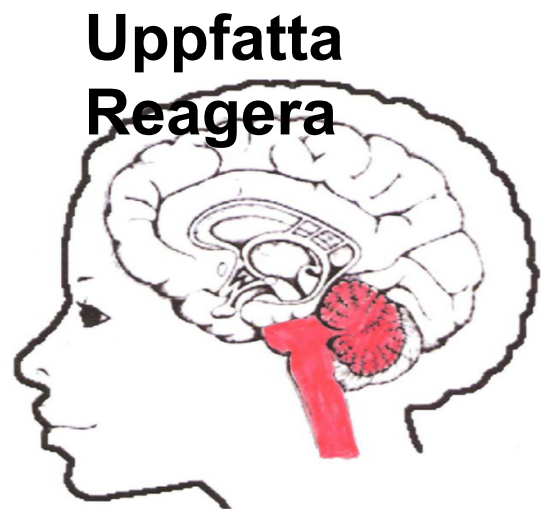
Fördjupad förståelse av traumatisering

Neurobiologiskt perspektiv på trauma

HPA-axeln. Hormon- och beteendesystemet som är kroppens svar på stress.
Hypothalamus (H) hypofysen (P) binjurebarken (A)

Känna

Tänka

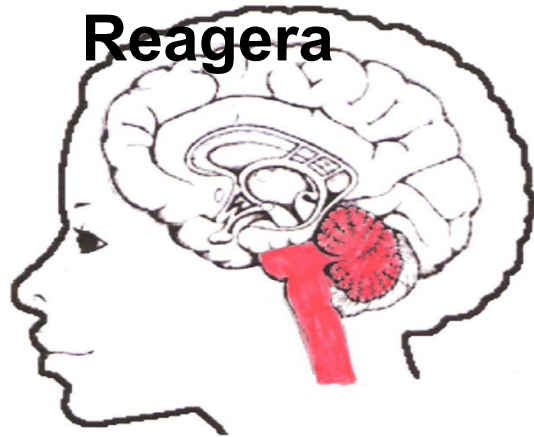
Tänka

Känna

**Uppfatta
Reagera**

Hjärnfunktioner som fokuserar på hot och överlevnad blir mer aktiva än de för utforskande och inläring

Neuropsykologiska konsekvenser av traumatisk stress

- hjärnan formas mer av stimulans än mognad
- överproduktion av synapser – de minst använda tillbakabildas (pruning)
- prefrontalcortex utvecklas som mest under barnets första tre år – intensiv, formbar och känslig period
- förmågan till självreglering och affektmodulering under stark utveckling

Betydelsen av lek

- Lek - allvar - ?
- Neurobiologisk integrering och synkronisering
- Stärker socialt samspel, självkänsla, förmåga till koncentration och självreglering
- Psykisk hälsa och välbefinnande ökar

(Panksepp, 2012; Shore 2012; Siegel, 2010)

Hur kan regleringssvårigheter yttra sig?

Typiska beteendeförändringar

Förskolebarn (0 – 6 år)

- Aktiverat anknytningsbeteende, klängighet, separationskänslighet
- Störningar i mat- och sovmönster
- Återupprepning i lek och beteende
- Drar sig undan, minskad leklyst

40-60% av barn utsatta för våld utvecklar allvarliga symtom

- Låg självskattning och depressivitet
(Grych, Jouriles m. fl, 2000)
- Symtom på posttraumatisk stress
(Sternberg m. fl., 2006).
- Aggressivitet, benägenhet att använda våld, irritabilitet, hyperaktivitet och antisocialt beteende
(Howell, 2011).
- Försämrad förmåga till emotionell reglering
(Margolin, 2005).

Det mesta talar för att vi inte kommer att upptäcka utsatthet

- 50% av patienterna på BUP har upplevt våld i sin familj

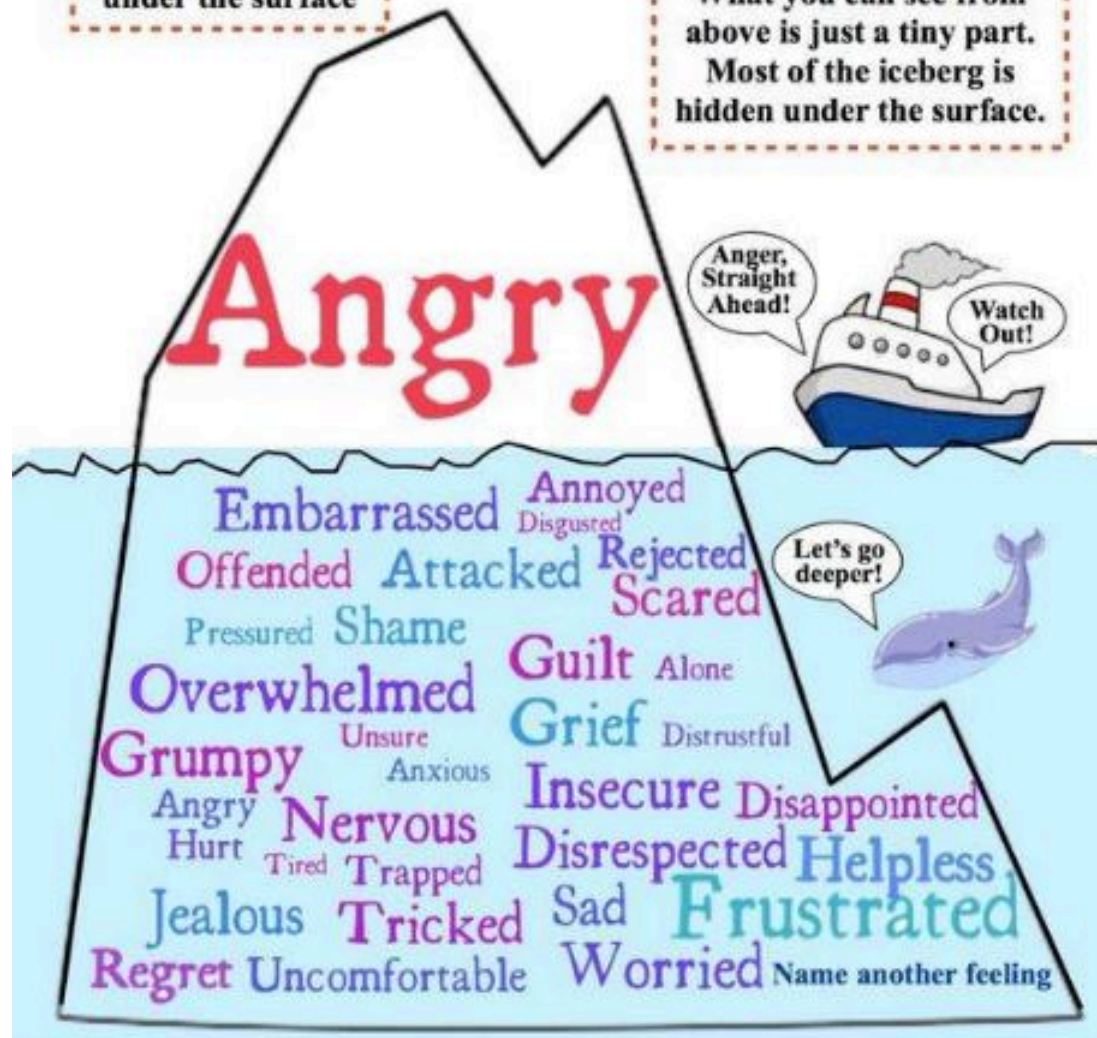
våld) (Hultmann, 2015; Reigstad, 2005)

- Utsatthet registreras i ca 5% av
- De flesta berättar inte om utsatthet för professionella
- Personal i hälso- & sjukvård är obenägna att ta upp temat samt att anmäla till socialtjänst

Anger Iceberg

Sometimes when we are angry, there are other emotions under the surface

Icebergs are giant floating pieces of ice found in the coldest parts of the ocean. What you can see from above is just a tiny part. Most of the iceberg is hidden under the surface.

Att synliggöra utsatthet

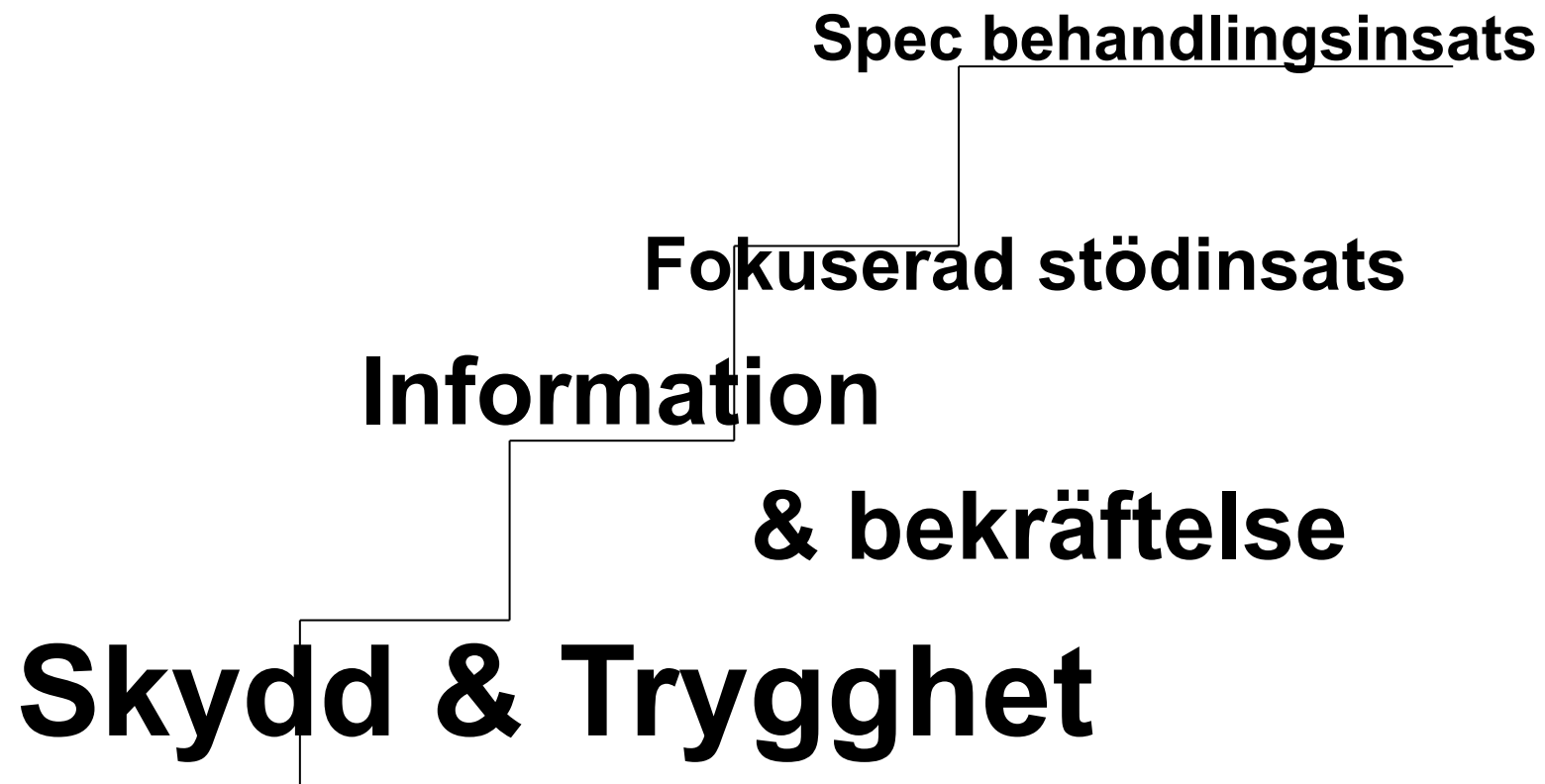
Utmaningar i bemötande och diagnostik

- Frågor om våld bör lyftas i samtliga ärenden inom BUP, MVC
Vuxenpsykiatri (SoS, 2014)
- Möta barn/unga individuellt
- Anpassa frågor till ålder och utvecklingsnivå
- Stöd till personal

ill: Moa Hoff

Stöd och behandling

Insatstrappa

People will forget
what you said,
people will forget
what you did, but
people will never
forget how you
made them feel.

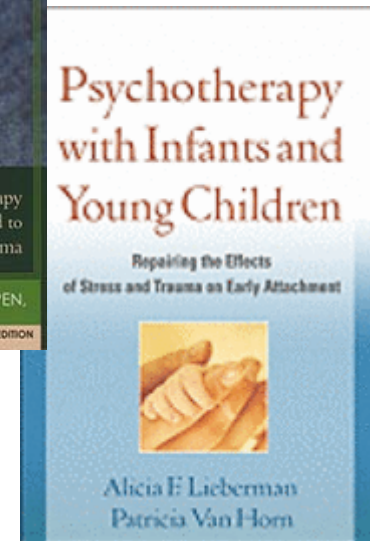
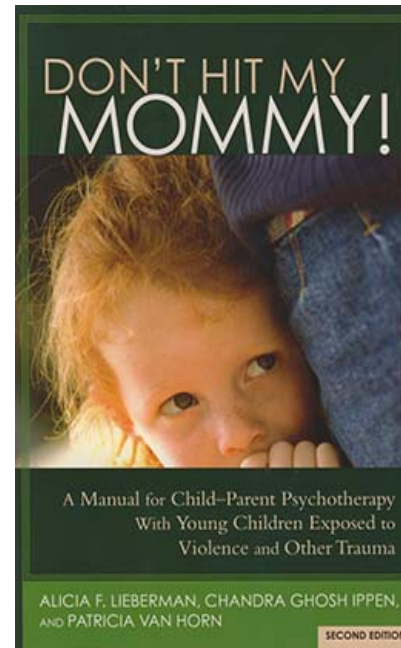
(Maya Angelou)

Forskningsstöd traumabehandling av yngre barn

- **Project Support** – socialtjänstverksamhet, 3 – 9 år
Child – Parent Psychotherapy (CPP) – BUP etc, 0- 6 år
- Beprövad erfarenhet:
Föräldrastöd, Gruppinsats, fokus på anknytning/relationer,
Uttryckande/skapande med traumafokus
- Läkemedelsbehandling:
Behandling av symtom (ångest, sömnstörning,
depression) som stöd till psykoterapi

(Courtois & Ford, 2013;
BUP Stockholms riktlinjer 2015,
iRisk studien 2015)

Child – Parent Psychotherapy Komponentbaserad Manualiserad

Manual: *Don't Hit My Mommy! A Manual for Child-Parent Psychotherapy with Young Children Exposed to Violence and Other Trauma* (Lieberman, Ghosh Ippen & Van Horn, 2015)

Grundbok: *Psychotherapy with Infants and Young Children. Repairing the Effects of Stress and Trauma on Early Attachment* (Lieberman & Van Horne, 2008)

Grunder i CPP

- Teoretiskt integrativ –
utvecklingspsykologi,
neuropsykologi,
anknytningsteori,
traumateori, PDT-& KBT-
terapitekniker.
- Flexibel modell, 15 – 30
behandlingstillfällen vanligt.
- Lek, bild och rörelse har
central plats i CPP

Ericastiftelsen + CPP

- **Utbildning** (18 mån. Tre utbildningstillfällen på Ericastiftelsen, handledning på webb. Nästa kursstart prel ht 2018)
- Forskningsstudie i samarbete med Karlstad universitet, Prof K Almqvist. Data samlas in vid ca 15 BUP- och behandlingsverksamheter i landet.
- Nordiskt CPP- nätverk. Planering för framtida gemensam RCT-studie.